

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pòli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 24. septembra 1884.

Obseg: Triér ali stroj za žito čistiti. — Kedaj je čas za jesensko setev? — Razglas kranjskim živinorejcem o prodaji plemenskih goved v Kranji. — Kmetijske novice in izkušnje. — Kmetijska razstava v Krškem. — Dva občna zbora. (Konec.) — Deželni zbor kranjski. — Nos (povest). — Naši dopisi. — Novièar.

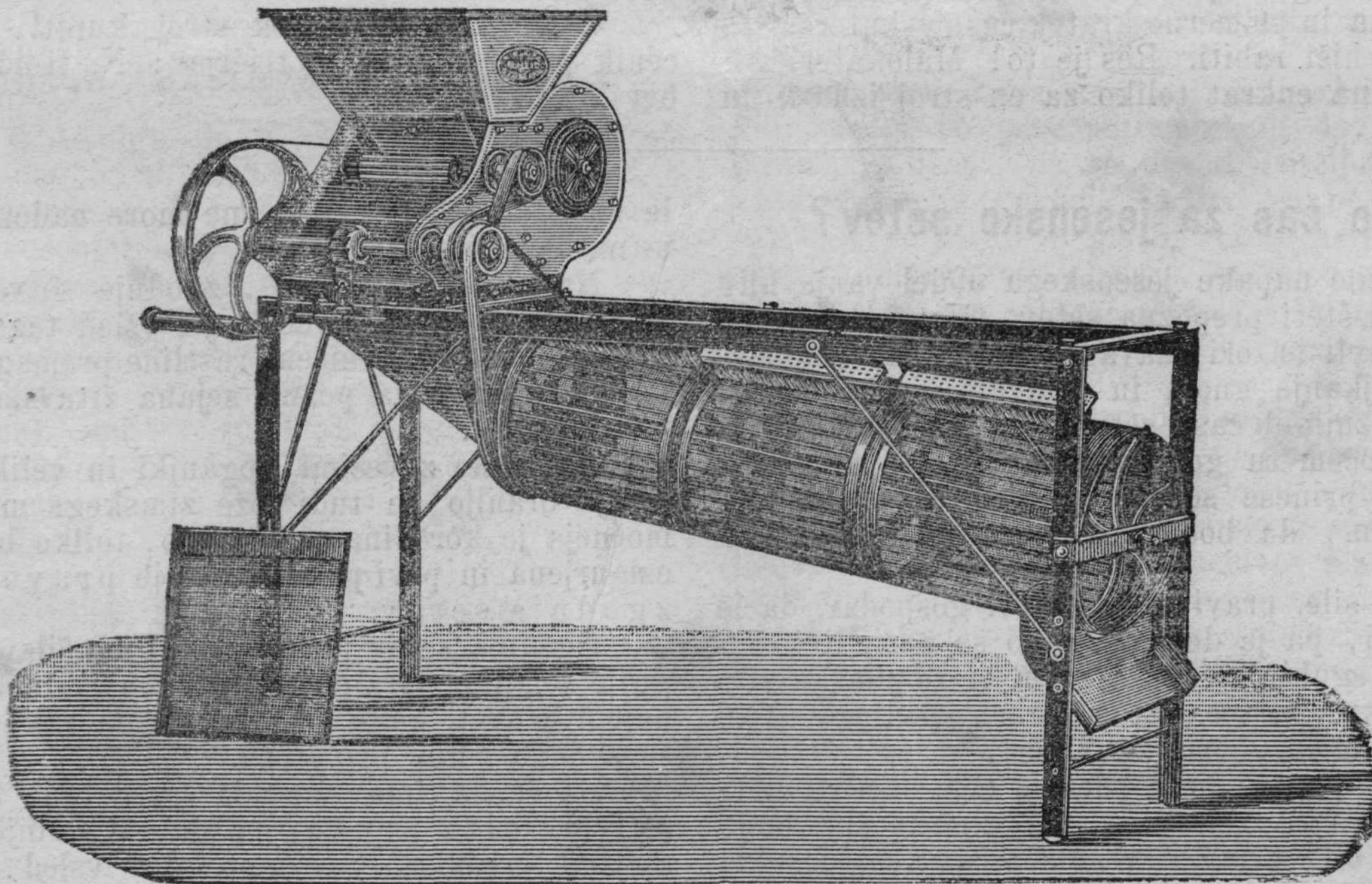
Gospodarske stvari.

Triér ali stroj za žito čistiti.

V kmetijskih deželah, v katerih kmetovalci uže delj časa dejansko pripoznavajo veliko korist dela s stroji, se pač ni kmalu kateri koli stroj med kmetovalci tako hitro razširil in ob enem priljubil, kakor triér, to je, stroj za žito čistiti. Zaradi velike koristi tega

Triér nima naloge, zrnja žita ločiti od plev, ne, to se stori z veterinim mlinom, z vejenjem ali na kateri drugi način, ampak triér odloči iz žita zrna plevela, posebno ona, katera so okrogla (najhujši naši pleveli imajo seme, kojega zrna so okrogla).

Nadalje zamore biti triér tako napravljen, da loči žitna zrna po kakovosti, da odloči zdrobljena zrna itd. Kako triér izgleda, zamorejo posneti častiti bralci iz pridjanih dveh podob; podoba 1. predstavlja navaden

Pod. 1.

stroja upam, da si bode ta obče priznan stroj tudi med slovenskimi kmeti kmalu opravièeno pripoznanje pridobil. Iz poročil in iz lastnega preprièanja vem, da povsod, kodar so si omislili triér pri nas na Kranjskem, bili so povsod zadovoljni z njegovim delom.

Primerno k veliki koristi tega stroja je vendar triér pri nas precej nepoznano kmetijsko orodje, zaradi èesar sem se namenil, èast. bralcem s tem èlan- kom podati popis, naèin porabe in podobo triérja.

triér, podoba 2. pa triér, kateri ob enem žito loèi po kakovosti v 2 vrsti.

Velikost triérjev je različna, oni zamorejo v eni uri od 2 do 30 hektolitrov in še več žita očistiti. Cena triérjev je od 48 gold. naprej.

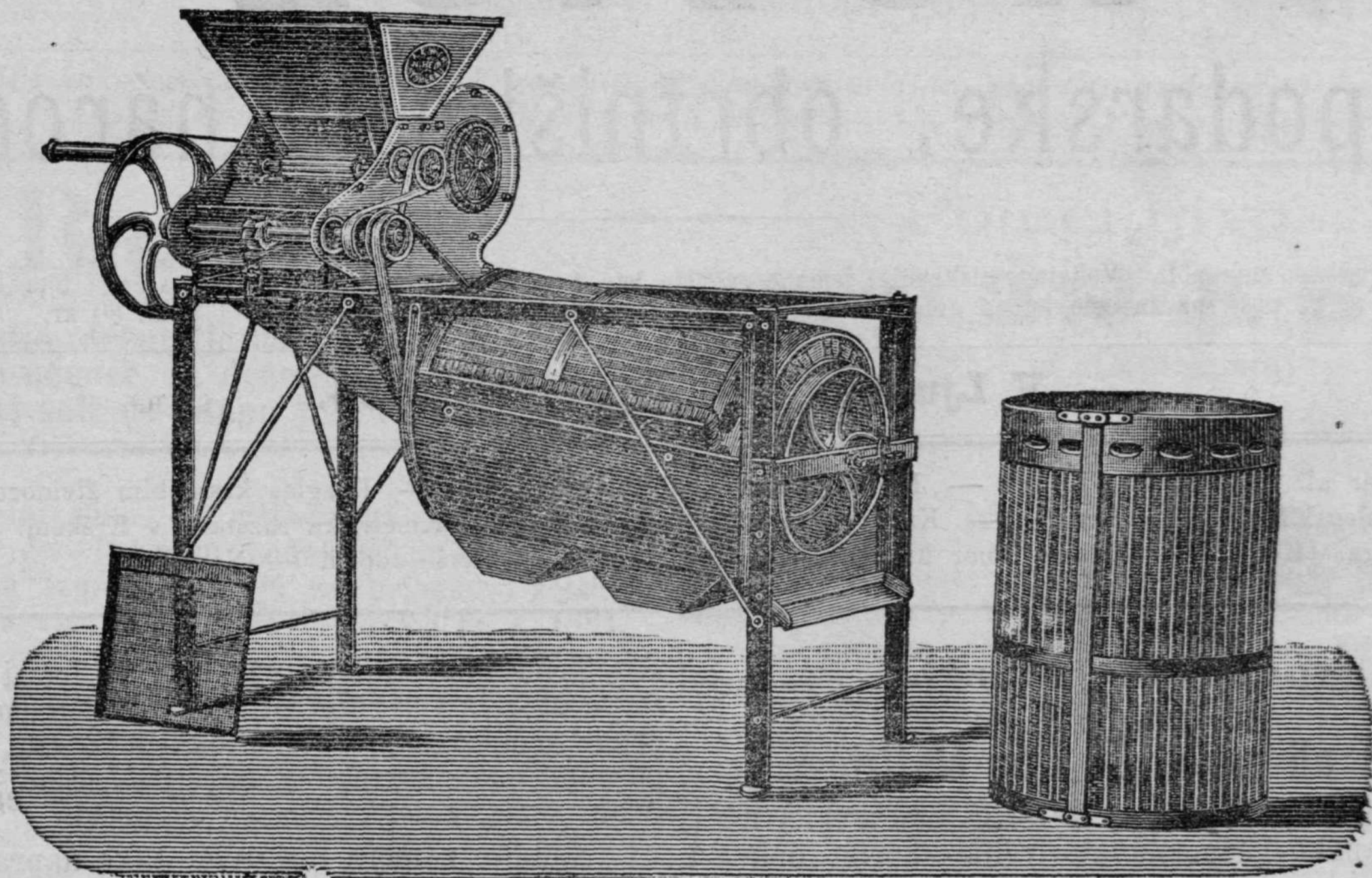
Triér mora biti pri delu postavljen na vodoravna tla, da zadobi cilindri pravo lego. V eni minuti se smé zasukati kolo k večem štiridesetkrat, vsled èesar se cilindri kakih osem do desetkrat zasučé. Kolo je

treba vedno enakomerno goniti in žito ravno tako enakomerno pustiti vsipati.

Vsak gospodar je gotovo prepričan o veliki koristi, ki jo zamore dati tak stroj svojemu posestniku, kajti dobro očiščeno žito ima na trgu veliko večjo ceno,

malokateri gospodar ima pri nas toliko žita, da bi se mu izplačalo uže samemu tak stroj kupiti, a združeno triér kupiti bi prav toplo položili na srce našim slovenskim kmetom. Združite se gospodarji ene vasi ali pa ene občine, potem odpade le malo goldinarjev na

Pod. 2.

je za domačo rabo bolj izvrstno ter je neobhodno potrebno za seme. Ugovarjala proti napravi tega stroja bi le velika cena in primerno kratek čas, v katerem se triér zamore v hiši rabiti. Res je to! Malokateri gospodar zamore na enkrat toliko za en stroj izdati, in

enega, vsaj imate stroške uže v prvem letu stotero povrnene!

Če si kdo misli tak stroj kupiti, naroči naj si cenik pri izdelovatelju triérjev: N. Heid in Stockerau bei Wien.

Kedaj je čas za jesensko setev?

Med glavne napake jesenskega obdelovanja njiv se sme pri nas šteti prepozna setev. Vzroki temu so različni: zastareli nazori, navada, neprilčno kolobarjenje in pomanjkanje gnoja in delavnih moči, bodi-si ročnih ali uprežnih ob času setve. O obdelovanji njive, gnojenji itd. nočem tu govoriti, hočem pa razjasniti korist, katero prinese seboj v pravem času obdelana njiva ter mislim, da bodem s tem vendar katerega spreobrnil.

Vsaj ni še sile, pravi marsikateri gospodar, da le še seme ozeleni, pa je dobro. Tako se zamudi teden za tednom ter zgubi čas, v katerem bi se zimsko žito zamoglo lepo ukrepiti ter postati sigurna podloga dobri žetvi. Čas zamujen, denar zgubljen!

Ker se navadno rž pred pšenico seje, hočem tudi pisati najprvo o rži. Znano je, da zimsko žito bolje vspeva, ako je bilo v jeseni v suhem času sejano. Pri nas se sme računati z gotovostjo na suho vreme le v mesecu septembru in največ v začetku septembra. Pa ne samo zato se mora rž poprej sejati, ker ljubi ob času setve suho vreme, ne, tudi zato, ker jesenska rašča odločuje obilost žetve, bodi-si z ozirom na zrna, kakor na slamo. Rž požene stebela največ v jeseni, še celó po gorkih zimah v lepih in zgodnih spomladih naredi rž le malo novih stranskih pogankov ali steblov. — Spomladi gre to v kviško, kar je v jeseni pognalo: Toraj, kedor je prepozno sejal, naj se nikar ne čudi, ako ima manj žita kot pridni sosed, koji je v pravem času njivo obdelal. Pri rži tudi gnoj

le malo ali pa skoraj nič ne more nadomestiti, kar se je na času zgubilo.

Nasledek pravočasne, zgodnje setve je tudi globoko in krepko zakorenichenje, vsled tega bolj živahna rašča; dobro ukorenichenne rastline premagajo lože mraz, vsaj je znano, da pozno sejana žita najlože poginejo vsled mraza.

Korenine z večimi poganjki in veliko množino listovja branijo se tudi lože zimskega mraza. Kolikor močnejša je korenina pred zimo, toliko bolj je rastlina osigurjena in prvi pogoj temu je pravočasna, to je, zgodnja setev.

Zgodnja setev je najbolj priporočila vredna v krajih z nemilim, mrzlim in vlažnim podnebjem; tukaj je najboljši svet, kako se pridelek na rži povečati dá, da se zgodna setev priporoča.

Se vé da ima zgodnja setev tudi svoje meje ter ne sme biti prezgodnja. V zadnjem slučaju se rastline premočno razvijejo, ter vsled tega čez zimo rade zgnjijejo. Toraj ima vsaka reč svoj čas!

Na slabi, revni zemlji, kakor tudi v mrzlih legah naj se vedno najprvo seje, ker tukaj rastline za svoj razvitek več časa potrebujejo kot v dobri zemlji in v dobrih legah. Pri nas bode za prvo imenovane zemlje sredi meseca septembra skoraj gotovo najbolj priležen čas. Pri vseh poznih setvah je odvisen pridelek od slučajnega jesenskega vremena, dober kmetovalec pa od slučajev ne sme nikdar odvisen biti.

Toraj k pšenici! — Pšenica zamore se nekoliko pozneje kot rž sejati. Pšenica potrebuje le toliko časa pred zimo, da se dobro zakorenichi, to je, 3 do 4 tedne